

Školitelský posudek disertace

Tomáše Veličky

**Zeměpanské konfirmační listiny pro česká a slezská města do
roku 1420**

(V rámci diplomatické produkce panovnických kanceláří, 414 s.)

Diplomatická produkce posledních desetiletí rozšiřuje svůj zájem různými směry a to jak v dimenzi časové, tak žánrové.. Jednou z těchto cest je studium listinného materiálu, zdůrazňující využívání jeho obsahové složky, aniž by tím mělo docházet k pouhému bezprostřednímu využití jeho faktografie, což je přednostním úkolem konkrétních historických disciplín. Jinými slovy řečeno jde o různé komparativní aspekty horizontální i vertikální povahy, které ovšem současně využívají osvědčených postupů minulých dob a bezprostředně se stýkají s postupy a vyhodnocováními správně historickými a konec konců mohou přispět i k řešení tradičních diplomatických otázek, jako je např. odhalování falz..

Velička si vybral dotud nezpracované téma, které se doslova nabízelo, protože jsou k dispozici obdobná zpracování pro teritorium Moravy či v přehledové formě v českém kontextu pro příjemce církevní. Řádově jde o interpretaci několika set listin českých přemyslovských, ale zejména lucemburských panovníků pro česká města resp. slezských knížat pro města v jejich doménách v době předhusitské, kde rok 1420 je dominantním mezníkem zejména v českých dějinách, zatím co ve slezských jde o termín výrazně méně zřetelný. Už zde je třeba konstatovat, že autor je dobře poučen jak českou, tak zahraniční, především německou a polskou literaturou. Podstatné ale bylo, že si obstaral velmi dobrou znalost původních pramenů. Tam kde nemohl pracovat se spolehlivými edicemi, šel totiž přímo do archivů, zejména slezských.

Samozřejmě je možno konstatovat, že k takto široce rozloženému materiálu lze přistupovat z různých hledisek, tj. klást důraz na to, jak na vyhraňovaly (případně nevyhraňovaly) zvyklosti na sebe navazujících kanceláří (tak zejména se to týká českých panovníků Jana Lucemburského, Karla IV. a Václava IV.), či jak tito panovníci diferencované přistupovali k různým městům, resp. jak se jednotlivá města s potřebou konfirmací svých privilegií vyrovnávala. Autor se snažil vynalézavým způsobem pomocí různých grafů a statistik tyto skutečnosti kvantifikovat.

Je ovšem pochopitelné, že při tak rozsáhlé materii a při tak detailní analýze jednotlivin není a nemůže být práce jednoznačně uzavřeným celkem, zejména pak pokud jde o kontext veškeré kancelářské produkce uvedených institucí. Zejména by v této souvislosti stály v budoucnosti za pozornost na jedné straně alespoň sondy především do Karlova a Václavova materiálu pro (některá) říšská města, na druhé pak zřetelnější propojení a komparace s jinými typy listinného materiálu.

Oceňuji zejména pracnost autorových statistik a příslušných grafik. Na druhé straně si velkým rozsahem (tu bylo možno porůznu leckteré okrajové, zejména různě variující informace zkrátit, případně zcela vynechat) i jistým časovým tlakem vysvětlují některé drobnější formulační poklesky (např. s. 29 u pozn. 113). Také jsem nabyl dojmu, že ne vždy byly ze snesených pozorování vyvozeny dostatečně a dále vedoucí nosné závěry.

Ale není účelem tohoto posudku probírat zevrubně jednotlivé problémové okruhy předkládané práce, kde pochopitelně řada formulací musí nutně vzbuzovat diskusi. Je třeba konstatovat, že jde o práci, která se s úspěchem pokouší o zvládnutí typické látky netypickou cestou.

Závěrem lze konstatovat, že mohu Veličkovu práci Zeměpanské konfirmační listiny pro česká a sllezská města do roku 1420 s dobrým svědomím doporučit k veřejné obhajobě vědeckého titulu PhD.

V Praze dne 24. dubna 2014

emer. prof. PhDr. Ivan Hlaváček CSc.